

MEDIAN MURROS

Media käsitteenä

Mika Elo

Taideteollinen korkeakoulu

Visuaalisen kulttuurin osasto / Taide ja Media Pori

I Konteksti

Miksi pohtia mediakäsitettä?

- eväät joilla median murrosta ajatellaan kumpuavat ajattelun traditiosta
- teorianmuodostus on käsitteiden varassa
  - mediateoria vaatii jonkinlaista mediakäsitettä

”Viimeksi kuluneet kaksi vuosikymmentä ovat muuttaneet niin aineen, tilan kuin ajankin olemusta ratkaisevasti.”

”Viimeksi kuluneet kaksi vuosikymmentä ovat muuttaneet niin aineen, tilan kuin ajankin olemusta ratkaisevasti.”

- Paul Valéry, *Pièces sur l'art*, 1934.

II

Käsitteellinen hahmotus

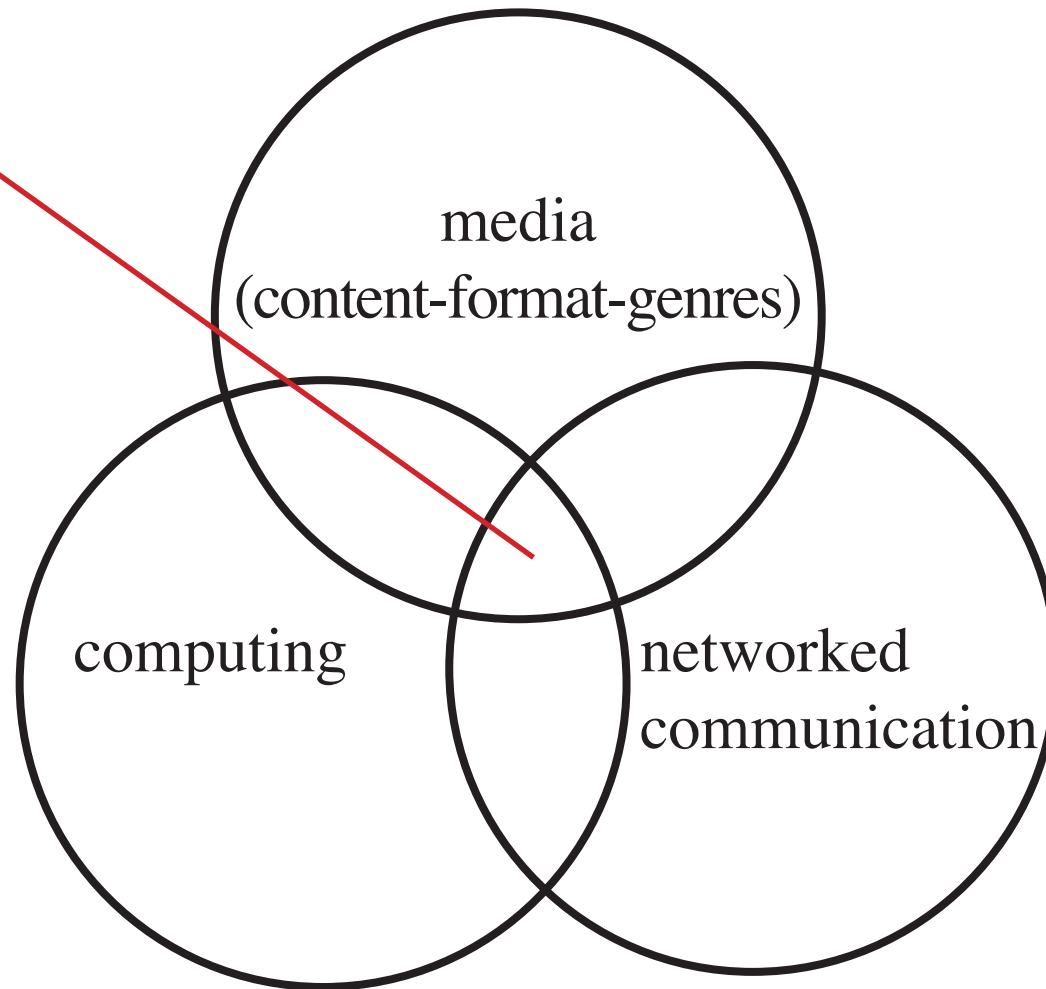
teknologia

kommunikaatio

media

havaintopiiri

new media

(Teemu Leinosen luennolta tuttu jäsenys)

Tässä lisenssissä 'medialla' tarkoitetaan valokuvia, animaatioita, ääntä, musiikkia, videoleikkeitä, ja/tai mitä tahansa muuta Apple-ohjelmiston sisältämää tai siihen muuten liittyvää mediaa. Lisenssinsaajalla on oikeus käyttää, monistaa, muokata ja jakaa mediaa osana omaa tuotetta ja/tai palvelua, seuraavia rajoituksia noudattaen [...]

Apple-Works 6.0 lisenssisopimus

medium media mediat mediaalisuus

kantasana latinan *medium* (väli, välittäjä, väliaine...)

uusmedia, uudet mediat, vanhat mediat

”medioista” puhumisen merkityskentän historiaa:

- Aristoteles 400-300 ekr: *metaxy* - väli
- Tuomas Akvinolainen (1200-luku): kääntää *metaxy* > *medium*
- 1600-luku → *medium*:
  - 1) välittävä tekijä
  - 2) väline
  - 3) kieliopillinen muoto
- 1800-luku:

medium kytkeytyy

  - 1) moderniin spiritismiin
  - 2) teknisiin laitteisiin
- 1916 → mm. Walter Benjaminin ajattelussa yhdistyvät:
  - 1) aistiteoria
  - 2) uudet teknologiat
  - 3) metafysiikan perinne

} moderni mediateoria
- 1900-luvulla käsite *medium* yhdistyy massan käsitteeseen > ”massamediat”
- 1950 → mm. Marshall McLuhanilla *medium* muodostuu avainkäsitteeksi
- 1980-luvulla mediakäsitteen teoreettinen funktio kyseenalaistuu (mm. Kittler)

> kilpailevia näkemyksiä mediakäsitteen määrittämisestä

luonnollinen

yliluonnollinen

mediateorian
ongelmakenttä

tekninen

kulttuurinen

Moderni spiritismi mediateoreettisesta näkökulmasta

(Natasha Adamowskyn mukaan):

- luonnollisen ja yliluonnollisen kokeellinen rajankäynti (usein teknisten apuvälineiden avulla)
- mediaspektaakkeli, näyttämöllepano > “erikoistehosteet”, “mediataide”, tiedon performatiivisuus
- koettavissa olevien ilmiöiden piirin muutos

(kokemuksellisuuden kannalta faktan ja fiktion raja hämärtyy)

> mitä pelissä: **tieteellisen tiedonmuodostuksen kriteerit**

Yhteenveto:

“spiritistinen istunto on mediaepistemologinen perustutkimuslaboratorio”

Thaumatrope

Phenakitescope

Zootrope

> vrt. Jonathan Crary
Friedrich Kittler

'välittäjä'
(välittävä tekijä)

'väline'
(instrumentti)

'välitys'
(prosessi)

'formatti'
(määritelty laitekanta)

medium/
mediat/
mediaalisuus

'kanava'
(etäyhteys)

'kantaja'
(informaatioalusta)

'konsepti'
(sisällön ja muodon artikuloitu suhde)

teoriatraditioita heterogeenisen ja monialaisen ”mediateorian” taustalla:

hermeneutiikka.....	fenomenologia.....	struktuurismi.....	semiotiikka.....	psykoanalyysi.....	teknologia....	kriittinen teoria.....	dekonstruktio.....	toimintateoriat
1900-> Dithey Gadamer	1900-> Husserl Heidegger Merleau-Ponty	1916-> Saussure Levi-Strauss	1870-> Peirce, Dewey Saussure	1900-> Freud	1920-> Wiener Simondon	1867-> Marx, "Frankfurt school"	1970-> Derrida	1970 -> Bourdieu

contemporary interdisciplinary setting
of media research

...cognitive science / cultural studies / social sciences / informatics / art research / science studies / neuroscience / communication studies / ...

one possible narrative in terms of some 'turns':

linguistic turn > recognition of interdependence of language and thinking

symbolic turn > recognition of multiple modes of signification

practice turn > recognition of material culture

medial turn > recognition of mediality of practices *and* theories

'media theory'

psyykkiset rakenteet

eri aistien kulttuurinen status

muisti ja historia

mediat

sosiaaliset sidokset

– mitä on pelissä?

tilan ja ajan mielteet

taloudelliset intressit
ja rakenteet

tiedolliset intressit
ja rakenteet

III

Esimerkkejä

Kirjallisuutta:

Bolter, Jay David & Grusin, Richard (1999): *Remediation – Understanding New Media*. Cambridge Massachusetts ja Lontoo: MIT Press.

Crary, Jonathan (1993): *The Techniques of the Observer – Vision and Modernity in the Nineteenth Century*. Cambridge Massachusetts ja Lontoo: MIT Press. 4. painos.

Kittler, Friedrich (1987): ”Gramophone, Typewriter, Film”. *October 41* (Summer 1987).

Manovich, Lev (2001): *The Language of the New Media*. MIT Press, Cambridge Massachusetts ja Lontoo.

Münker, Stefan & Roesler, Alexander (toim.) (2008): *Was ist ein Medium?* Frankfurt am Main: Suhrkamp.

Sconce, Jeffrey (2000): *Haunted Media – Electronic Presence from Telegraphy to Television*. Duke University Press, Lontoo ja Durham.

Thorburn, David & Jenkins, Henry (ed.) (2004): *Rethinking media change: the aesthetics of transition*. MIT Press.

